

LIVSMEDELSMARKNADSOMBUDSMANNENS ANVISNINGAR OM BETALNINGSTIDER

29.8.2023

Elintarvikemarkkinavaltuutettu
Livsmedelsmarknadsombudsmannen
The Food Market Ombudsman

Riktlinjer för tillämpningen av livsmedelsmarknadslagen

De anvisningar som livsmedelsmarknadsombudsmannen meddelat ger samlad vägledning till stöd för iakttagandet av regleringen av livsmedelsmarknaden. Syftet med anvisningarna är att ge råd och instruktioner till branschaktörerna om tillämpningen av bestämmelserna i livsmedelsmarknadslagen.

Tolkningarna som ingår i anvisningarna är riktgivande till sin karaktär och de är inte juridiskt bindande. Varje aktör är ansvarig för lagligheten i sin egen verksamhet. Om du är osäker på om din verksamhet är lagenlig ska du kontakta en sakkunnig som är insatt i regleringen av livsmedelsmarknaden.

De situationer som beskrivs i anvisningarna är förenklade exempel. I praktiken måste alla relevanta detaljer beaktas. Därför går exemplen nödvändigtvis inte direkt att tillämpa i praktiken.

Anvisningarna kan behöva uppdateras efter publiceringen. Kontrollera därför alltid den senast uppdaterade versionen av riktlinjerna.

2 a § Betalningstid

Anvisning om betalningstider

Dröjsmål med betalningar för jordbruksprodukter och livsmedel anses i allmänhet undergräva leverantörens ekonomiska livskraft. Därför förbjuder EU:s direktiv om otillbörliga affärsmetoder (det s.k. direktivet om affärsmetoder) betalningstider som anses vara oskäligen. Direktivet genomfördes i Finland genom att livsmedelsmarknadslagen, som trädde i kraft 2019, ändrades år 2021.

Livsmedelsmarknadslagen ändrades igen 2023, då de maximala betalningstiderna som infördes 2021 förkortades från tidigare 30 dagar till 14 dagar.

I dessa anvisningar ges samlad vägledning till stöd för efterlevnaden av bestämmelserna om maximala betalningstider.

När tillämpas betalningstiderna i livsmedelsmarknadslagen?

Begränsningarna av betalningstider i livsmedelsmarknadslagen gäller i princip alla avtal och förfaranden som gäller handel med jordbruksprodukter och livsmedel när

- leverantören har en mindre omsättning än köparen och köparens omsättning är minst 2 miljoner euro och åtminstone en av dem är etablerad i Europeiska unionen, och när
- köparen av jordbruksprodukterna eller livsmedlen är en myndighet inom Europeiska unionens område.

Begränsningarna av betalningstider gäller endast betalningar för försäljning av jordbruksprodukter och livsmedel. Alla betalningar är inte sådana. Betalningstiderna gäller till exempel inte för bonusar som andelslag betalar till sina medlemmar. På samma sätt innebär betalningar baserade på

värdefördelningsklausuler i princip inte betalning för produkter och omfattas därför inte av betalningstider. Betalningstiderna måste dock följas när det gäller betalningar för den faktiska försäljningen av produkter.

Lagändringen som gäller betalningstider trädde i kraft 1.5.2023. Avtal som ingåtts före detta datum behöver inte ändras, eftersom lagändringen inte innehåller en övergångsperiod under vilken tidigare avtalade betalningstider ska anpassas till de nya betalningstiderna. Gamla avtal kommer därför att omfattas av de längre betalningstider som gällde före 1.5.2023. I avtal som ingås efter 1.5.2023 kommer man däremot att behöva ta hänsyn till de nya, kortare betalningstiderna.

Syftet med att förkorta betalningstiderna är att förbättra leverantörernas finansiella situation. Avsaknaden av en övergångsperiod för långsiktiga leveransavtal i livsmedelskedjan kan dock i vissa fall leda till en situation där syftet med lagändringen inte uppnås. För att uppnå syftet med ändringen rekommenderar livsmedelsmarknadsombudsmannen att de nya, kortare betalningstiderna beaktas i alla kontrakt.

När tillämpas inte betalningstiderna i livsmedelsmarknadslagen?

Kraven på betalningstider i livsmedelsmarknadslagen gäller inte för betalningar som

- gäller produkter som omfattas av systemet för utdelning i skolor,
- görs av de offentliga organ som tillhandahåller hälso- och sjukvård,
- gäller avtal om druvor eller must för vinframställning.

Systemet för utdelning i skolor gäller produkter som beviljats stöd för skolmjölk eller skolfrukt. De produkter som berättigar till stöd kan variera från år till år. Du kan läsa mer om systemet för utdelning i skolor [här](#).

Offentliga organ som tillhandahåller hälso- och sjukvårdstjänster är offentliga organ som är vederbörligen bemyndigade för detta ändamål.

Undantaget för vinframställning gäller om särskilda betalningsvillkor för leveranser ingår i fleråriga standardavtal som ingicks före den 1 januari 2019.

Hur lång är betalningstiden?

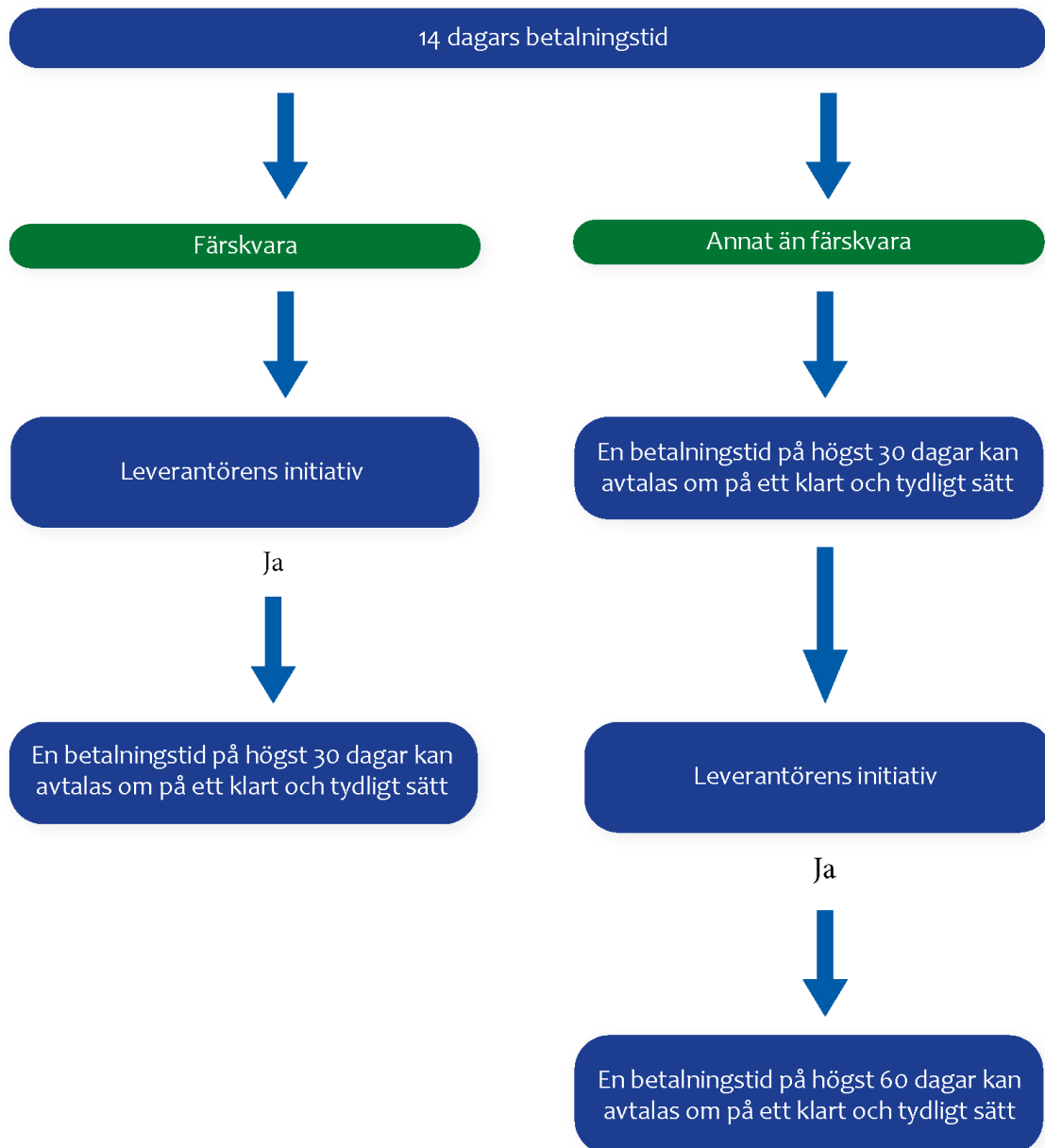
Betalningstiden för jordbruksprodukter och livsmedel är högst 14 dagar. Det går dock att avtala om undantag från detta:

- Parterna i ett avtal kan separat komma överens om en längre betalningstid på upp till 30 dagar om det inte är frågan om en färskvara. Längre betalningstider måste överenskommas i leveransavtalet på ett klart och tydligt sätt.
- På leverantörens initiativ kan man komma överens om en ännu längre betalningstid. För färskvaror kan avtalas om en betalningstid på upp till 30 dagar och för andra produkter om en betalningstid på upp till 60 dagar. Också detta måste man komma överens om i leveransavtalet på ett klart och tydligt sätt.

Betalningstiden på 14 dagar och undantagen (30 och 60 dagar) är de maximala betalningstiderna. Kortare betalningstider är också tillåtna.

Färskvaror avser jordbruksprodukter eller livsmedel som på grund av sin beskaffenhet eller i förädlingsledet kan komma att bli undermåliga för försäljning inom 30 dagar efter skörd, produktion

eller förädling. Färsksvaror används eller säljs vanligtvis snabbt. Med försämring av en produkt avses här således inte att en produkt blir sämre till exempel på grund av fel i transporten eller hanteringen (till exempel fel temperatur eller att produkten har fått stötar).

Vid offentlig upphandling av livsmedel och jordbruksprodukter bör det noteras att betalningsvillkoret på 21 dagar i de allmänna avtalsvillkoren för offentlig upphandling (JYSE) inte som sådant längre uppfyller kraven i livsmedelsmarknadslagen.

Vad innebär leverantörens initiativ?

Kortare betalningstider är avsedda att skydda leverantörerna. I vissa situationer kan det dock ligga i leverantörens intresse att ha en längre betaltid än den maximala betaltid som anges i lagen (14 dagar). Initiativet till de längre betalningstiderna måste alltid komma från leverantören.

En överenskommelse om en längre betalningstid sker inte på leverantörens initiativ om köparen föreslår en förlängning av betalningstiden. Inte heller kan till exempel köparens ensidiga meddelande om vilka betalningstider som ska iakttas, eller påtryckningar på leverantören att acceptera längre betalningstider, anses vara ett initiativ från leverantörens sida.

När börjar betalningstiden?

Tidpunkten för när betalningstiden börjar beror på vilkendera parten som fastställer det belopp som ska betalas. Om köparen fastställer det belopp som ska betalas, börjar betalningstiden löpa från och med leveransdagen. Om leverantören fastställer det belopp som ska betalas, börjar betalningstiden löpa från fastställandet av det belopp som ska betalas.

Exempel 1

- ⇒ Leverantören levererar produkter till köparen
- ⇒ Köparen väger produkterna och betalar en avräkning enligt den vägda mängden till leverantören inom ramen för betalningstiden
- ⇒ Köparen fastställer det belopp som ska betalas genom vägning
- ⇒ Betalningstiden börjar löpa från leveransdagen

Exempel 2

- ⇒ Leverantören levererar produkter till köparen
- ⇒ Leverantören sänder köparen en faktura för de levererade produkterna
- ⇒ Leverantören fastställer det belopp som ska betalas i fakturan
- ⇒ Betalningstiden börjar löpa från sändandet av fakturan

Kan betalningarna delas upp i rater?

Syftet med bestämmelsen om betalningstider är att säkerställa att betalningen görs i tid i förhållande till tidpunkten för leverans av produkterna. Som huvudregel ska betalningen således erläggas i sin helhet inom 14 dagar eller en annan överenskommen betalningstid som lagen tillåter. Betalningen får inte på konstlad väg delas upp i flera delar för att betalningstiden ska bli längre.

Om leverantören fastställer det belopp som ska betalas, ska betalningstiden börja löpa från och med dagen för fastställandet av det belopp som ska betalas. Leverantören kan fastställa det belopp som ska betalas till exempel genom att sända en faktura. Antalet fakturor som leverantören skickar är inte begränsat. Köparen får dock inte sätta press på leverantören att skicka sina fakturor vid en senare tidpunkt.

I stället för att sända en faktura kan leverantören fastställa det belopp som ska betalas till exempel genom att informera köparen om den kvantitet som ska tas från dennes lager för förädling. I detta fall beräknas betalningstiden från leverantörens meddelande.

Betalningsrutinerna kan behöva ändras, om de avräkningar som gjorts av köparen sprids över en längre period utan att baseras på tidpunkten för leverans av produkterna eller den tidpunkt då leverantören har fastställt det belopp som ska betalas.

Exempel 1

- ⇒ Leverantören levererar först produkten för lagring till köparen
- ⇒ Leverantören informerar därefter köparen om den mängd som ska tas ut från lagret för att förädlas
- ⇒ Betalningstiden för varje parti börjar när leverantören informerar köparen den mängd som ska tas ut från lagret för att förädlas, eftersom leverantören har fastställt det belopp som ska betalas

Exempel 2

- ⇒ Leverantören levererar produkten till köparen i flera partier under en period på några månader på hösten
- ⇒ Köparen väger varje parti och fastställer leveransmängden kort efter leveransen
- ⇒ Betalningarna för produkterna sker i flera rater, varav den sista följande sommar
- ⇒ Alla betalningsrater sker inte i tid i förhållande till tidpunkten för leveransen
- ⇒ **förfarandet är inte tillåtet**

Hur inverkar regelbundna leveranser på betalningstiden?

Med regelbunden leverans avses leveranser som sker flera gånger i veckan eller i månaden. Bestämmelsen gör det möjligt att kombinera fakturor under leveransperioden, vilket underlättar avtalsparternas administrativa börda eftersom antalet fakturor minskar.

Betalningstiden för regelbundna leveranser börjar från slutet av leveransperioden eller från fastställandet av det belopp som ska betalas för leveransperioden. Om den avtalade leveransperioden är längre än en månad, börjar betalningstiden dock löpa en månad efter leveransperiodens början.

Exempel 1

- ⇒ Leverantören levererar flera leveranser till köparen inom en leveransperiod
- ⇒ Leveransperioden är mindre än en månad, till exempel 1–30.11
- ⇒ Betalningstiden för alla leveranser börjar från slutet av leveransperioden (30.11)
- ⇒ Produkter som levererats 1 – 29.11 har i praktiken en längre betalningstid än den maximala betalningstiden

Exempel 2

- ⇒ Leverantören levererar flera leveranser till köparen inom en leveransperiod
- ⇒ Leveransperioden är längre än en månad (t.ex. fem veckor, 1.11-5.12)
- ⇒ Betalningstiden börjar när en månad (1.12) har gått sedan leveransperiodens början (1.11)
- ⇒ Även för produkter som levereras under den femte veckan (t.ex. 5.12) börjar betalningstiden 1.12

- ⇒ *Produkter som levereras 1-30.11 kommer i praktiken att ha en längre betalningstid än den maximala betalningstiden*
- ⇒ *Produkter som levereras 2-5.12 kommer i praktiken att ha en kortare betalningstid än den maximala betalningstiden.*